

a megkérdezettől és vállalatáról szolgáltatnak adatokat.

A kérdőív részben *kötött kérdésekből áll*, ahol megadott válaszok közül kell választani, részben *pedig kötetlenekből*. Mielőtt végleges formában elkészült, 24 Marseille környéki vállalatnál végeztek vele kísérletet.

A kérdőív kiértékelésének két fő célja volt:

1. a vállalatok olyan körének kiválasztása, amely legjobban érdekelt az információ problémáiban, és így a dokumentációs mérnök képzésében;

2. az INSA képzési politikájának meghatározása és az, hogy miként lehet a közönséget megismertetni az információs és dokumentációs szolgáltatásokkal.

/CALIXTE, J. – JULLIEN, M. – MORIN, J.-C.:
Etudes sur l'information en milieu industriel =
Documentaliste, 15. köt. 3. sz. 1978. p. 11–18./

(Pesty Monika)



Modern technika és információs politika

Az ellentétes nemzeti információs politika egyre jobban veszélyezteti az országok közötti információáramlást. Ez az ellentét különösen jól szemléltethető az Egyesült Államok és a nyugat-európai országok információs politikája közötti eltéréssel.

Az USA, különösen a Watergate botrány óta nagy gonddal igyekezik elkerülni a kommunikáció szövetségi kormányzati szabályozását; szabad utat enged az információáramlásnak, a sajtó szabadságát törvénnyel biztosítja. E szabadság és a távközlési technika lehetőségeinek hatalmas arányú megnövekedése az információáramlás figyelemre méltó fejlődését idézte elő.

Az európai országok ezzel szemben – bár távközlési iparuk korántsem ilyen fejlett – nem szorgalmazzák az USA-ból származó információáramlást, bármilyen olcsó és hasznos legyen is az. Az USA vezető szerepe sok európai országban feszültséghez vezet, a nemzetközi (az USA-ból Európába irányuló) információáramlás egyre élesebb politikai kérdéssé válik.

Az információáramlást az is gátolja, hogy a számítógép nagy mennyiségű védjegyzett, magántulajdont képező információt is tárolhat, és féltő, hogy az ezekhez való hozzáférés nem korlátozható csupán az illetékesekre; ezenkívül az amerikai távközlési technika fölénye korlátozhatja egyes kormányok szuverenitását. Mindez arra vezetett, hogy az információk szabad áramlását mesterségesen akadályozzák, hátráltatva ezzel a kutatási és fejlesztési eredmények terjedését.

/Modern technology and information policy = Outlook on Science Policy, 1. köt. 5. sz. 1978. p. 13–14./

(N. I.)



IRODALOMKUTATÁS

Manuális és on-line retrospektív irodalomkutatás költség-hatékonysági összehasonlítása

Bevezetés

Becslések szerint az elmúlt évben az USA-ban és Kanadában egymilliónál több *on-line retrospektív keresést* végeztek, nem számítva a könyvtári feldolgozási célú kereséseket. 800-nál több intézmény kapcsolódott *on-line irodalomkutatáshoz*, s ezek háromnegyedében manuális keresés is folyik. Minthogy mindkét módszer ugyanazt célozza, s mindkettő jelentős mértékben részül az információfeldolgozásra fordított összegekből, szükség van olyan eljárásokra, amelyekkel e két szolgáltatástípus leghatékonyabb alkalmazása meghatározható.

Az egyik ilyen hasznos eljárás a *költség-hatékonysági elemzés*, a szolgáltatás költségeinek és teljesítményének, hatékonyságának összevetése. Az információs szolgáltatás költségei elég jól mérhetők, de fontos, hogy a viszonylag állandó költségeket (bérek, berendezések, rezsik stb.) és a változó költségeket egyaránt figyelembe vegyék.

Az információs rendszer hatékonyságának megállapítására több *mérőszám* ismert, köztük a keresett releváns tételek száma, a teljességi és a pontossági hányados, a releváns tételenkénti átlagos költség és az átlagos bruttó időtartam.

Az ismertetett vizsgálat azt kívánta kideríteni, hogy *melyik keresési mód gyorsabb, olcsóbb és hatékonyabb* az általánosan jelentkező információs igények kielégítésére. Bár számos korábbi vizsgálat foglalkozott már e kérdésekkel, sok közülük fontos változókat mellőzött, túlzottan szubjektív volt, vagy nem ekvivalens szolgáltatási típusokat hasonlított össze.

Vizsgálták azt is, hogy mennyire alkalmasak a manuális és az *on-line* eljárások bizonyos típusú profilokhoz vagy teljesítmény-kivánalmakhoz, melyik mód alkalmasabb nagyon tág vagy nagyon szűk kérdések kezelésére, szabad-szövegű keresésre, igen magas teljességi vagy pontossági hányadosra irányuló igények esetén.

Módszerek

A vizsgálat *manuálisan és on-line módon* egyaránt elvégzett, *ekvivalens retrospektív keresésekre* tért ki,